

СПРАВА «МАЛИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF MALYY v. UKRAINE)

(Заява № 14486/07)

Стислий виклад рішення від 11 квітня 2019 року

15 січня 2005 року заявника затримали працівники міліції за підозрою у вчиненні розбійних нападів, в яких він того ж дня зізнався, попередньо відмовившись від правової допомоги. Протягом часу тримання під вартою заявник неодноразово зізнавався у вчиненні розбійних нападів, а також декілька разів заявляв клопотання про надання йому правової допомоги та відмовлявся від неї. Перебуваючи під вартою у Кіровському відділі міліції, заявник скаржився, що зазнавав жорстокого поводження.

Пізніше заявник написав «явку з повинною», зізнавшись у вчиненні вбивства. Заявник стверджував, що зробив її через жорстоке поводження працівників міліції управління карного розшуку УМВС у Дніпропетровській області.

Згодом його перевели до Дніпропетровського слідчого ізолятора (далі — Дніпропетровське СІЗО), умови в якому, як стверджував заявник, були неналежними. Також заявник скаржився, що адміністрація СІЗО перешкоджала його листуванню з Європейським судом з прав людини (далі — Європейський суд), а Апеляційний суд Дніпропетровської області відмовив йому у наданні копій матеріалів у його справі.

19 січня 2006 року Апеляційний суд Дніпропетровської області, діючи як суд першої інстанції, визнав заявника винним у вчиненні подвійного вбивства та обрав покарання у виді довічного позбавлення волі. Зокрема, суд зазначив, що оскільки скарги на жорстоке поводження були належним чином перевірені та залишені без задоволення органами прокуратури, зізнавальні показання заявника можна вважати добровільно наданими.

До Європейського суду заявник скаржився за статтю 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) на жорстоке поводження працівників міліції та непровадження розслідування у зв'язку з цим; неналежні побутові умови тримання під вартою у СІЗО, а також тримання у металевій клітці в залі суду під час судових засідань у Верховному Суді України. Крім того, заявник скаржився за пунктом 1 та підпунктом «с» статті 6 Конвенції на несправедливий судовий розгляд його справи та відсутність доступу до захисника; а також за статтю 34 Конвенції на ненадсилання адміністрацією СІЗО його листів до Європейського суду та ненадання йому дозволу на доступ до документів у матеріалах його справи з метою належної підготовки заяви до Європейського суду.

Розглянувши скарги заявника за статтю 3 Конвенції щодо жорстокого поводження працівників міліції та непровадження ефективного розслідування такого поводження, Європейський суд дійшов висновку про безпідставність цих скарг, оскільки сам заявник не надав державним органам достатньої інформації про це. Європейський суд відхилив скаргу заявника за матеріальним та процесуальним аспектами статті 3 Конвенції як явно необгрунтовану.

Щодо скарг заявника на неналежні умови тримання його під вартою у Дніпропетровському СІЗО Європейський суд, посилаючись на свою практику у попередніх рішеннях проти України, констатував порушення статті 3 Конвенції.

Європейський суд також констатував порушення статті 3 Конвенції з огляду на тримання заявника у металевій клітці під час засідань у Верховному Суді України, що само по собі становить публічне приниження людської гідності.

Розглянувши скарги заявника на несправедливий судовий розгляд його справи та відсутність у нього доступу до захисника, Європейський суд дійшов висновку, що первинні зізнавальні показання заявника, отримані за відсутності правової допомоги, становили важливий, якщо не ключовий, елемент доказів обвинувачення проти нього. У зв'язку з цим Європейський суд дійшов висновку, що право заявника на правову допомогу було обмежено і констатував порушення пункту 1 та підпункту «с» пункту 3 статті 6 Конвенції.

Заявник висував інші скарги щодо справедливості судового розгляду у справі. Європейський суд дійшов висновку, що немає необхідності окремо розглядати питання щодо прийнятності та суті решти скарг заявника за статтю 6 Конвенції.

Розглянувши скаргу заявника на перешкоджання органами влади його доступу до матеріалів кримінальної справи та відмову надати йому копії документів, Європейський суд, посилаючись на свою попередню практику у рішеннях щодо України, дійшов висновку, що держава не дотрималась свого зобов'язання за статтю 34 Конвенції щодо забезпечення заявника усіма необхідними засобами для належного та ефективного розгляду його заяви.

Щодо стверджуваного перешкоджання адміністрацією Дніпропетровського СІЗО листуванню заявника з Європейським судом, Суд зазначив, що хоча він не отримав два листи від заявника, проте це не свідчить, що органи влади умисно їх не відправили або не забезпечили їх належну доставку, отже держава-відповідач дотрималася свого зобов'язання за статтю 34 Конвенції щодо надсилання адресованих Європейському суду листів заявника.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* неприйнятними скарги за статтю 3 Конвенції на стверджуване жорстоке поводження із заявником під час тримання під вартою у відділі міліції та непровадження ефективного розслідування на національному рівні;

2. *Оголошує* прийнятними решту скарг заявника за статтю 3 Конвенції, а також його скаргу за пунктом 1 та підпунктом «с» пункту 3 статті 6 Конвенції на відсутність доступу до захисника 28 січня 2005 року;

3. *Постановляє*, що було порушено статтю 3 Конвенції у зв'язку з неналежними умовами тримання заявника під вартою у Дніпропетровському СІЗО;

4. *Постановляє*, що було порушено статтю 3 Конвенції у зв'язку з триманням заявника у металевій клітці під час судових засідань у Верховному Суді України;

5. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 та підпункт «с» пункту 3 статті 6 Конвенції у зв'язку з відсутністю у заявника доступу до захисника 28 січня 2005 року;

6. *Постановляє*, що немає необхідності розглядати питання прийнятності та суті решти скарг заявника за статтю 6 Конвенції;

7. *Постановляє*, що Україна не дотрималася своїх зобов'язань за статтю 34 Конвенції у зв'язку з відмовою органів влади надати заявнику копії документів для його заяви до Суду;

8. *Постановляє*, що Україна дотрималася своїх зобов'язань за статтю 34 Конвенції щодо надсилання адресованих Суду листів заявника;

9. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику 8 000 (вісім тисяч) євро в якості відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись; ця сума має бути конвертована у національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

10. *Відхилив* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.»